YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu toinen jaosto)

14 päivänä toukokuuta 1997 *

Asiassa T-77/94,

Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten, Florimex BV, Inkoop Service Aalsmeer BV ja **M. Verhaar BV**, joista ensin mainittu on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhdistys ja muut Alankomaiden oikeuden mukaan perustettuja yhtiöitä, ja joiden kaikkien kotipaikka on Aalsmeer (Alankomaat), edustajanaan asianajaja J. A. M. P. Keijser, Nijmegen, prosessiosoite Luxemburgissa Stanbrook et Hooper, asianajotoimisto A. Kronshagen, 12 boulevard de la Foire,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies B. J. Drijber, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

jota tukee

Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer (VBA) BA, Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu osuustoiminnallinen yhdistys, kotipaikka Aalsmeer, edustajanaan asianajaja G. van der Wal, Hoge Raad der Nederlanden, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. May, 31 Grand-rue,

väliintulijana,

jossa kantajat vaativat sellaisen päätöksen kumoamista, jonka on väitetty sisältyneen asioita IV/32.751 — Florimex/Aalsmeer II, IV/32.990 — VGB/Aalsmeer, IV/33.190 — Inkoop Service ja M. Verhaar BV/Aalsmeer, IV/32.835 — Cultra ja IV/33.624 — Bloemenveilingen Aalsmeer III koskevaan komission 20.12.1993 päivättyyn kirjeeseen,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja B. Vesterdorf sekä tuomarit C. W. Bellamy ja A. Kalogeropoulos,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.6.1996 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeudenkäynnin perustana olevat tosiseikat

A *Asian käsittelyn osapuolet*

VBA

1 Coöperatieve Vereniging De Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer BA (jäljempänä VBA) on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu koristekukkien ja -kasvien viljelijöiden osuustoiminnallinen yhdistys, joka järjestää tiloissaan Aalsmeerissa kukkaviljelytuotteiden huutokauppoja. Osa sen tiloista on varattu vuokrattavaksi liiketiloiksi erityisesti leikkokukkien tukkumyyjille ja huonekasvien jälleenmyyjille kukkaviljelytuotteiden tukkukauppaa varten.

2 Vereniging van Groothandelaren in Bloemkwekerijprodukten (jäljempänä VGB) on yhdistys, johon kuuluu lukuisia alankomaalaisia kukkaviljelytuotteiden tukkumyyjiä sekä VBA:n tiloissa toimivia tukkumyyjiä. Sen tavoitteena on erityisesti ajaa kukkaviljelytuotteiden tukkukaupan etuja Alankomaissa ja olla neuvottelukumppanina viranomaisten ja huutokauppayritysten kanssa.

3 Florimex BV (jäljempänä Florimex) on kukkakauppayritys, joka toimii Aalsmeerissa lähellä VBA:n tiloja. Se tuo maahan kukkaviljelytuotteita muista Euroopan yhteisön jäsenmaista ja kolmansista maista jälleenmyydäkseen ne ennen kaikkea tukkumyyjille, joiden kotipaikka on Alankomaissa.

4 Verhaar BV (jäljempänä Verhaar) on kukkaviljelytuotteiden tukkumyyjä, joka toimii VBA:n tiloissa. Inkoop Service Aalsmeer BV (jäljempänä Inkoop Service Aalsmeer) on Verhaarin tytäryhtiö, joka toimii kauppakeskus Cultrassa VBA:n tiloissa (ks. jäljempänä 20 kohta).

B *Hankinnat VBA:n järjestämiin huutokauppoihin*

5 VBA:n sääntöjen 17 kohdassa velvoitetaan sen jäsenet myymään sen välityksellä kaikki kulutukseen soveltuvat tuotteet, jotka ne ovat viljelmillään kasvattaneet. Jäseniltä kannetaan maksu tai komissio VBA:n tarjoamista palveluista. Vuonna 1991 tämä maksu oli 5,7 prosenttia myyntituloista. Jotkut muut hollantilaisten ja ulkomaisten tuotteiden toimittajat voivat myös myydä tavaroitaan VBA:n huutokaupassa sen asettamien sääntöjen mukaan maksamalla tietyn maksun. Lukuun ottamatta VBA:n harvojen belgialaisten jäsenten tuotteita muita kuin alkuperältään hollantilaisia tuotteita voidaan myydä VBA:n välityksellä ainoastaan, jos lajikkeet, määrät ja toimitusten aikataulu tietyn tuontikauden osalta on täsmällisesti määritelty VBA:n kanssa tehdyssä puitesopimuksessa. VBA tekee puitesopimuksia ainostaan niiden lajikkeiden ja määrien osalta, jotka ovat "mielenkiintoinen" täydennys hollantilaiselle tarjonnalle.

C *VBA:n tiloissa toimivien jällenmyyjien suorat hankinnat: tilanne ennen 1.5.1988*

6 VBA:n huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohdassa oli 1.5.1988 asti kielletty sen tilojen käyttö kukkaviljelytuotteiden toimituksiin, ostoihin ja myynteihin, jos näitä tuotteita ei huutokaupattu sen huutokaupoissa. Käytännössä VBA antoi luvan sellaisia tuotteita, joita ei huutokaupattu sen huutokaupoissa, koskeville ja sen tiloissa tapahtuvalle kaupalliselle toiminnalle ainoastaan, jos kyse oli tietyistä vakiosopimuksista, joita kutsuttiin nimellä *handelsovereenkomsten* (kauppasopimukset), tai jos maksettiin 10 prosentin suuruinen maksu.

7 A—E-tyyppeihin luokitelluilla kauppasopimuksilla VBA antoi joillekin jälleenmyyjille mahdollisuuden myydä ja toimittaa sen hyväksymille ostajille joitakin muissa hollantilaisissa huutokaupoissa hankittuja kukkaviljelytuotteita, jos ne maksoivat maksun, jonka suuruus oli 2,5 prosenttia myyntihinnasta.

8 Lisäksi VBA antoi F-tyyppisillä kauppasopimuksilla joillekin jälleenmyyjille mahdollisuuden myydä ulkomaisia leikkokukkia sen hyväksymille ostajille maksamalla 5 prosentin suuruisen maksun. Näissä sopimuksissa määriteltiin myytävien tuotteiden määrät sekä lajikkeet ja myyntien aikataulu. Niissä määrättiin myös, että vuokralaisen oli itse tuotava tuotteet maahan.

9 Kun VBA:n tiloissa toimiva jälleenmyyjä toi itse maahan sellaisia ulkomaisia tuotteita, joihin ei sovellettu F-tyyppistä kauppasopimusta, se saattoi tuoda tuotteet tiloihin maksamalla 0,25 Alankomaiden guldenia (NLG) kollilta (jäljempänä 0,25 NLG:n järjestelmä), mutta ainoastaan sillä edellytyksellä, että tuotteita ei jälleenmyyty muille VBA:n ostajille.

10 Lopuksi VBA saattoi antaa luvan siihen, että sen tiloissa toimiva jälleenmyyjä ostaa tuotteita, joita ei ollut hankittu sen välityksellä, jos tästä maksettiin maksu, jonka suuruus oli 10 prosenttia tavaran arvosta ja jonka tarkoituksena oli "estää VBA:n laitosten väärinkäyttö". Tämän maksun (jäljempänä 10 prosentin järjestelmä) maksoi ostaja.

D *Vuoden 1988 päätös*

11 Vuonna 1982 Florimex teki komissiolle 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen

täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204, jäljempänä asetus N:o 17) 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun hakemuksen, jotta se toteaisi, että VBA on rikkonut ETY:n perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklaa erityisesti siltä osin kuin on kyse sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suorista hankinnoista.

12 VBA pyysi 5.11.1984 komissiolta asetuksen N:o 17 2 artiklassa tarkoitettua puuttumattomuustodistusta tai tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4 päivänä huhtikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 26 (EYVL 1962, 30, s. 993, jäljempänä asetus N:o 26) 2 artiklassa tarkoitettua sille myönteistä päätöstä tai ainakin perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua poikkeuslupapäätöstä erityisesti sen sääntöjen, huutokauppasääntöjen, A—F-tyyppisten kauppasopimusten, liiketilojen yleisten vuokraehtojen ja komissioiden sekä maksujen suuruuden osalta.

13 Komissio antoi 26.7.1988 ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan mukaisesta menettelystä päätöksen 88/491/ETY (IV/31.379 — Bloemenveilingen Aalsmeer) (EYVL L 262, s. 27, jäljempänä vuoden 1988 päätös). Tässä päätöksessä komissio totesi erityisesti, että

1) seuraavilla VBA:n käyttämillä säännöillä rajoitettiin kilpailua perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla:

— huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohta (101—111 kohta);

— 10 prosentin järjestelmä (112—118 kohta);

— kauppasopimukset (119—122 kohta);

— 0,25 NLG:n järjestelmä (123 kohta);

2) näillä säännöillä rajoitettiin kilpailua ja vaikutettiin jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tuntuvasti (124—134 kohta);

3) asetuksen N:o 26 2 artiklaa ei voitu soveltaa (135—153 kohta);

4) perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdassa määrätyt edellytykset eivät täyttyneet (156—159 kohta);

5) kyseisten sääntöjen kieltäminen ei ollut pakkolunastustoimi (160—163 kohta).

14 Komissio totesi sitten vuoden 1988 päätöksen päätösosassa seuraavaa:

"1. Sellaiset VBA:n tekemät ja komissiolle ilmiannetut sopimukset, joiden mukaan VBA:n tiloissa toimivat jälleenmyyjät ja näiden tavarantoimittajat eivät saaneet sellaisten kukkaviljelytuotteiden osalta, joita ei ollut ostettu VBA:n välityksellä, ainakaan 1.5.1988 asti

a) neuvotella tällaisista tuotteista eikä toimittaa niitä VBA:n tiloissa muutoin kuin VBA:n luvalla ja sen asettamilla ehdoilla;

b) varastoida tällaisia tuotteita VBA:n tiloissa, elleivät ne olleet maksaneet sen asettamaa maksua,

ovat ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia.

VBA:n tiloissaan toimiville jälleenmyyjille asettamat maksut, joilla pyritään estämään VBA:n laitosten väärinkäyttö (10 prosentin ja 0,25 NLG:n suuruiset

maksut), sekä VBA:n ja jälleenmyyjien tekemät kauppasopimukset, sellaisina kuin ne on ilmiannettu komissiolle, ovat myös kyseisen artiklan vastaisia.

2. ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeuslupahakemus, joka koskee 1 kohdassa mainittuja sopimuksia, hylätään.

3. VBA ei saa ryhtyä toimenpiteisiin, joilla on sama tarkoitus tai vaikutus kuin 1 kohdassa mainituilla toimenpiteillä.

— —"

E *VBA:n uudet säännöt, jotka koskevat sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja*

15 VBA kumosi 1.5.1988 alkaen muodollisesti huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohtaan perustuvat ostovelvoitteet ja tavaroiden vapaata hankintaa ja hallussapitoa koskevat rajoitukset sekä 10 prosentin ja 0,25 NLG:n järjestelmät mutta otti käyttöön käyttömaksun (facilitaire heffing). VBA otti käyttöön myös uudet versiot kauppasopimuksista.

16 Käyttömaksu niistä toimituksista, joita ulkopuoliset tekevät VBA:n tiloissa toimiville jälleenmyyjille, peritään toimitettujen varsien (leikkokukkien osalta) tai kasvien lukumäärän perusteella. VBA määrää maksujen suuruuden kyseessä olevien eri kukkaviljelytuotteiden keskimääräisten, edeltävänä vuonna toteutuneiden

vuosihintojen perusteella. VBA:n mukaan kunkin luokan keskimääräiseen vuosihintaan sovelletaan noin 4,3 prosentin korjauskerrointa. Varsi- tai kasvikohtaisen maksun sijasta tavarantoimittaja voi valita 5 prosentin suuruisen maksun, joka sisältää oikeuden käyttää saamisia koskevaa VBA:n tilityspalvelua.

17 VBA poisti 29.4.1988 päivätyllä kiertokirjeellään 1.5.1988 alkaen kauppasopimuksissa siihen asti olleet rajoitukset, erityisesti hankintalähteitä koskevat rajoitukset. Kauppasopimusten lausekkeet, joissa siihen asti oli määrätty kahdesta eri suuruisesta tavaroiden arvoon perustuvasta maksusta eli 2,5 prosentin (A—E-tyyppiset sopimukset) ja 5 prosentin (F-tyyppiset sopimukset) suuruisesta maksusta, yhdenmukaistettiin tämän jälkeen siten, että 1.1.1989 alkaen käytössä oli vain yksi 3 prosentin suuruinen maksuluokka (jäljempänä 3 prosentin järjestelmä).

18 Tämän jälkeen käytössä oli kolmenlaisia kauppasopimuksia, joita kutsuttiin I-, II- ja III-tyyppisiksi sopimuksiksi ja joista kutakin käytettiin hieman eri tilanteessa (sen mukaan, vuokrasiko tavarantoimittaja liiketilat VBA:lta vai ei, ja sen mukaan, oliko hän jo aiemmin tehnyt kauppasopimuksen) mutta joiden ehdot olivat muuten lähes identtiset. Kaikkien näiden sopimusten mukaan maksu oli 3 prosenttia VBA:n tiloissa asiakkaille toimitettujen tavaroiden bruttoarvosta. VBA:n mukaan kyse on suurimmaksi osaksi tuotteista, joita ei viljellä riittävästi Alankomaissa, kuten orkideoista, proteoista ja liljoista. VBA tarjoaa tilityspalvelun.

19 Tästä seuraa, että mitään ulkopuolisilta peräisin olevia tuotteita ei voida toimittaa VBA:n tiloihin maksamatta maksua, joko käyttömaksua tai 3 prosentin järjestelmän mukaista 3 prosentin suuruista maksua.

F *Kauppakeskus Cultraa koskevat sopimukset*

20 VBA yritti suurentaa huutokaupattavien erien keskikokoa, joten pienet jälleenmyyjät (jotka ovat yleensä vähittäismyyjiä) eivät käytännössä voi osallistua huutokauppoihin. Nämä pienet jälleenmyyjät voivat kuitenkin tehdä hankintoja VBA:n tiloissa toimivassa Cultra-nimisessä tukkukauppakeskuksessa, joka koostuu kuudesta noutotukkuliikkeestä, joista kaksi on leikko- ja kuivakukkien tukkumyyjiä, kaksi huonekasvien tukkumyyjiä (joista toinen on Inkoop Service Aalsmeer), yksi puutarhakasvien tukkumyyjä ja yksi vesiviljelykasvien tukkumyyjä. Lukuun ottamatta yritystä, joka myy vesiviljelykasveja, näillä tukkumyyjillä on sopimukseen perustuva velvoite ostaa tavaransa VBA:n välityksellä.

G *Hallinnollisen menettelyn vaiheet vuoden 1988 päätöksen jälkeen*

21 VBA ilmoitti 19.7.1988 komissiolle 1.5.1988 alkaen sovellettavista sääntöjensä muutoksista, erityisesti uudesta käyttömaksusta, muttei uusista kauppasopimuksista. Tämä ilmoitus kirjattiin numerolla IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II.

22 Kilpailuasioista vastaava komission jäsen ilmoitti heinäkuun 1988 lopussa päivätyllä kirjeellään VBA:lle, että sen säännöille voitaisiin antaa perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukainen poikkeuslupa, jos VBA ilmoittaisi muodollisesti ehdottamansa lisämuutokset.

23 Komissiolle ilmoitettiin VBA:n sääntöjen lisämuutokset 15.8.1988 asiaan nro IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II liittyen.

24 Myös kauppakeskus Cultraa koskevat sopimukset (jäljempänä Cultra-sopimukset) ilmoitettiin komissiolle 15.8.1988 ja ne kirjattiin numerolla IV/32.835 Cultra.

25 Florimex teki 18.5., 11.10. ja 29.11.1988 päivätyillä kirjeillään komissiolle muodollisesti valituksen, joka kirjattiin numerolla IV/32.751 ja joka koski käyttömaksua, ja se totesi erityisesti, että käyttömaksulla oli sama tarkoitus tai vaikutus kuin komission vuoden 1988 päätöksessä kielletyllä 10 prosentin järjestelmällä ja että joidenkin tuotteiden osalta käyttömaksu oli jopa korkeampi.

26 VGB teki 15.11.1988 päivätyllä kirjeellään vastaavan valituksen, joka kirjattiin numerolla IV/32.990.

27 Komissio ilmoitti 21.12.1988 päivätyillä kirjeillään Florimexille ja VGB:lle, että se oli aloittanut menettelyt asioissa IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II ja IV/32.835 Cultra, mistä seuraavat asetuksen N:o 17 9 artiklan 3 kohtaan perustuvat oikeusvaikutukset. Komissio totesi samoissa kirjeissä erityisesti, että käyttömaksu ei ole syrjivä verrattuna maksuihin, joita maksavat ne VBA:n jäsenet ja muut tavarantoimittajat, jotka myyvät tuotteitaan VBA:n huutokaupoissa. Cultra-sopimuksista komissio totesi, että niillä ei ollut tuntuvaa vaikutusta kilpailuun eikä jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

28 Komissio julkaisi 4.4.1989 neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan mukaisen tiedonannon 89/C 83/03, joka perustui asioissa IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II ja IV/32.835 Cultra asetuksen N:o 26 2 artiklaan (EYVL C 83, s. 3, jäljempänä 4.4.1989 annettu tiedonanto). Tässä tiedonannossa komissio ilmoitti aikomuksestaan tehdä VBA:n sääntöjä koskeva myönteinen päätös, joka koskee a) VBA:n jäsenten ja muiden tavarantoimittajien hankintoja huutokauppoja

varten, b) näiden myyntien ehtoja mukaan lukien jotkut VBA:n säännöt, jotka koskevat laatua ja vähimmäishintoja, c) käyttömaksua, jota sovelletaan VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoriin hankintoihin, ja d) Cultra-sopimuksia.

29 Florimex ja VGB esittivät 3.5.1989 päivätyissä kirjeissään huomautuksensa 4.4.1989 annettuun tiedonantoon ja vastasivat samalla komission 21.12.1988 päivättyihin kirjeisiin. Huomautuksissaan ne vastustivat komission aikomusta tehdä myönteinen päätös käyttömaksuista ja Cultra-sopimuksista ja tekivät muodolliset valitukset kauppasopimusten osalta.

30 Myös Verhaar ja Inkoop Service Aalsmeer tekivät 3.5.1989 komissiolle valituksen Cultra-sopimuksista ja uusista kauppasopimuksista. Tämä valitus kirjattiin numerolla IV/33.190 Inkoop Service/Aalsmeer.

31 VBA ilmoitti komissiolle 7.2.1990 täydentävät sääntönsä, jotka koskevat "käyttömaksun soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä" ja joiden mukaan tavarantoimittaja voi suorittaa käyttömaksun maksamalla VBA:lle kertaluonteisen maksun, jonka suuruus on 5 prosenttia tuotteiden arvosta ja joka sisältää VBA:n tilityspalvelun (ks. edellä 16 kohta). Samana päivänä VBA ilmoitti komissiolle uudet kauppasopimukset. Nämä ilmoitukset kirjattiin numerolla IV/33.624 Bloemenveilingen Aalsmeer III.

32 Komissio ilmoitti 24.10.1990 päivätyllä kirjeellään kantajille aikomuksestaan tehdä VBA:lle myönteinen päätös asiassa nro IV/32.750 Bloemenveilingen Aalsmeer II erityisesti siltä osin kuin kyse on VBA:n jäsenten velvollisuudesta myydä huutokaupassa ja käyttömaksusta. Se ilmoitti myös, että Cultra-sopimuksia koskevien asiakirjojen nro IV/32.835 käsittely siis lopetetaan ilman muodollista päätöstä. Samalla komissio ilmoitti aikovansa lopettaa 7.2.1990 ilmoitettujen uusien kauppasopimusten sekä käyttömaksun soveltamista koskevien yksityiskohtaisten

sääntöjen (IV/33.624) käsittelyn tekemättä muodollista päätöstä, jos VBA sitoutuu näiden yksityiskohtaisten sääntöjen osalta käyttämään saamiaan tietoja ainoastaan tarjoamiensa palvelujen kirjanpidolliseen käsittelyyn eikä missään tapauksessa omiin kaupallisiin tarkoituksiinsa.

33 Kantajat toistivat väitteensä 26.11. ja 17.12.1990 päivätyissä kirjeissään sekä tämän asian osalta vastuussa olevien komission yksiköiden kanssa 27.11.1990 käydyssä keskustelussa. Valittajat vaativat erityisesti komissiota käsittelemään sille tehdyt valitukset muodollisesti.

34 Komissio ilmoitti valittajille 4.3.1991 päivätyllä kirjeellään neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268, jäljempänä asetus N:o 99/63/ETY) 6 artiklan mukaisesti, että komissiolla olevien tietojen perusteella sillä ei ole aihetta hyväksyä valituksia, jotka koskevat VBA:n käyttömaksua.

35 Tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevat huomiot, joiden perusteella komissio teki tämän päätelmänsä, on esitetty yksityiskohtaisesti 4.3.1991 päivätyn 6 artiklan mukaisen kirjeen liitteenä olevassa asiakirjassa.

36 Tämän asiakirjan osassa "Oikeudellinen arviointi" komissio totesi ensiksi, että huutokauppojen hankintoja koskevat säännöt ja VBA:n tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja koskevat säännöt ovat osa kaikkia niitä päätöksiä ja sopimuksia, jotka koskevat kukkaviljelytuotteiden tarjontaa VBA:n tiloissa ja jotka kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Tältä osin komissio katsoi erityisesti, että tässä asiassa kyseessä olevilla sopimuksilla ja päätöksillä kokonaisuutena oli niin suuri merkitys jäsenvaltioiden väliselle kaupalle, että ne kuuluivat 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ja että tältä osin oli merkityksetöntä, vaikka kukin säännös yksittäin tarkasteltuna täyttäisikin 85 artiklan 1 kohdassa asetetut edellytykset. Toiseksi komissio totesi, että nämä päätökset

ja sopimukset ovat tarpeellisia perustamissopimuksen 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla.

37 Tässä asiakirjassa komissio totesi myös seuraavaa:

"Huutokauppamaksuja ja käyttömaksuja vertailtaessa ilmenee, että tavarantoimittajien välinen yhdenvertainen kohtelu on suurelta osin taattu. Tosin huutokauppamaksuista osa, jonka suuruutta ei voida määritellä tarkasti, koostuu huutokaupanpitäjälle tämän palveluista maksettavasta korvauksesta, mutta siltä osin kuin tässä tilanteessa on mahdollista verrata sitä suruudeltaan käyttömaksuihin, tätä palvelua vastaa hankintavelvoite. VBA:n kanssa kauppasopimuksia tehneet jälleenmyyjät vastaavat myös näistä hankintavelvoitteista. Siten käyttömaksuja koskevilla säännöillä ei ole sellaisia vaikutuksia, jotka olisivat yhteismarkkinoille soveltumattomia."

38 Kantajat vastasivat 4.3.1991 päivättyyn 6 artiklan mukaiseen kirjeeseen 17.4.1991 päivätyllä kirjeellään, jossa ne totesivat pysyttävänsä käyttömaksua, Cultra-sopimuksia ja kauppasopimuksia koskevat valituksensa. Ne totesivat myös, että kyseisessä kirjeessä ei käsitelty Cultra-sopimuksia eikä uusia kauppasopimuksia, joten tältä osin asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukainen kirje oli puutteellinen.

39 Komissio hylkäsi 2.7.1992 päivätyllä kirjeellä SG (92) D/8782 tiedoksi annetulla päätöksellään kantajien valitukset lopullisesti käyttömaksun osalta.

G *Kirjeenvaihto 2.7.1992 päivätyn kirjeen jälkeen*

40 Komissio totesi 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään, jonka otsikko oli "IV/32.751 Florimex/Aalsmeer II, IV/32.990 VGB/Aalsmeer, IV/33.190 Inkoop Service ja M. Verhaar/Aalsmeer, IV/32.835 Cultra ja IV/33.624 Bloemenveilingen Aalsmeer III", kantajille seuraavaa:

"Niiden tietojen perusteella, joita toisaalta te olette antaneet valitustenne yhteydessä ja joita komissio on toisaalta saanut ilmoituksista ja itse suorittamistaan tutkimuksista, kilpailuasioita käsittelevä pääosasto on lopettanut ainakin väliaikaisesti tutkimuksensa näissä asioissa siltä osin kuin kyse on I-, II- ja III-tyypin sopimuksista ja Cultra-sopimuksista.

Jäljempänä esitettävien huomioiden valossa on erittäin epätodennäköistä, että hakemuksenne hyväksyttäisiin.

1. Kauppasopimukset

Kauppasopimuksilla pyritään saamaan aikaan VBA:n tarpeellisena pitämää lisätarjontaa sen tiloissa. Pystyäkseen varmistumaan tästä lisätarjonnasta VBA tekee sopimuksia sellaisten kauppiaiden kanssa, jotka ovat halukkaita sitoutumaan siihen, että ne tarjoavat tietyn määrän tuotteita.

Tällaisen kauppasopimuksen allekirjoittaneiden kauppiaiden ei tarvitse maksaa käyttömaksua tiettyjen sopimuksessa mainittujen tuotteiden osalta. Ne maksavat 3 prosentin suuruisen tilityspalkkion. Muista myyntiin tarjoamistaan tuotteista niiden on maksettava käyttömaksu.

Kaikki VBA:n tiloissa toimivat kauppiaat voivat tarjota myyntiin samoja tuotteita, joita kauppasopimuksen tehneet kauppiaatkin tarjoavat, jos ne maksavat käyttömaksun.

Kun vertaillaan niitä taloudellisia rasitteita, joita VBA asettaa toisaalta kauppasopimuksen tehneille kauppiaille ja toisaalta sellaisille kauppiaille, jotka eivät ole tehneet sopimusta, todetaan, että kauppasopimuksen tehneet ovat paremmassa asemassa. Toisaalta ne antavat VBA:lle tiettyjen tuotteiden tarjontaa koskevia sitoumuksia.

Ei siis voida katsoa, että VBA soveltaisi erilaisia ehtoja eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin siten kuin ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetaan. Lisäksi on todettava, että asiakirja-aineistossa ei ole ratkaisevia todisteita siitä, että sopimuksilla voisi olla tuntuva vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, vaikka kilpailua rajoitettaisiinkin siten kuin 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan.

2. Cultra-sopimukset

— —

VBA ja kauppakeskus Cultrassa toimivat liikkeenharjoittajat ovat tehneet sopimuksia, joiden tarkoituksena on rajoittaa kilpailua ja joista seuraa, että kilpailu rajoittuu, ja tämä koskee sekä näiden liikkeenharjoittajien liiketoiminnan rajoittamista että niiden hankintalähteiden rajoittamista (tämä ei koske vesiviljelykasveja myyvää liikkeenharjoittajaa). Asiakirja-aineistossa ei kuitenkaan ole ratkaisevia todisteita, jotka osoittaisivat, että tämä vaikuttaisi jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tuntuvasti. Se, että taloudellinen merkitys relevanteille markkinoille on

vähäinen, estää tämän. Koska komission tältä osin saamat tiedot ovat kyseisten yritysten liikesalaisuuksia, niitä ei voida antaa teille tiedoksi.

Siinä määrin kuin asiaa on jo mahdollista arvioida ja kun otetaan huomioon edellä olevat toteamukset, on todettava, että menettelyn jatkaminen johtaisi valitusten muodolliseen hylkäämiseen.

Hakemustanne koskevan, vielä väliaikaisen arvioinnin perusteella totean, että aion siis luopua muodollisesta menettelystä ja lopettaa asian käsittelyn. Ryhdyn tarpeellisiin toimenpiteisiin, mikäli ette neljän viikon kuluessa ilmoita, että aiotte pysyttää valituksenne menettelyn jatkamiseksi, ja mikäli ette ilmoita niitä perusteluja, joihin aiotte tässä tarkoituksessa vedota."

41 Florimex ja VGB nostivat 21.9.1992 yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen komission 2.7.1992 tekemästä päätöksestä ja panivat siten vireille asiat T-70/92 ja T-71/92. Komission 5.8.1992 päivätty kirje on näiden asioiden kannekirjelmien liitteenä, ja kantajat ovat kanteissa ilmoittaneet sen olevan asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukainen kirje.

42 Kantajien asianajaja vastasi 22.12.1992 kaikkien neljän valittajan puolesta 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen täsmentäen, että olosuhteet olivat estäneet häntä vastaamasta siihen aikaisemmin. Hän korosti, että kantajat halusivat pysyttää valituksensa, ja hän esitti myös toivomuksen, että komissio pidentäisi määräaikaa, ja kiinnitti huomiota siihen seikkaan, että asia ei ollut kiireellinen ja että komissio oli luvannut lopettaa asioiden käsittelyn muodollisella, kannekelpoisella päätöksellä. Kantajien asianajaja totesi kauppasopimusten osalta erityisesti, että käyttömaksun ja kauppasopimuksissa määrätyn maksun välinen ero ei ollut objektiivisesti perusteltu, ja että komission kanta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan olevan vaikutuksen osalta oli nyt päinvastainen kuin vuonna 1988 tehdyssä päätöksessä, jossa kauppasopi-

musten katsottiin olevan olennainen osa VBA:n käyttämiä sääntöjä. Cultra-sopimusten osalta hän totesi erityisesti, että vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan on arvioitava ottaen huomioon VBA:n käyttämät säännöt kokonaisuutena ja että kyseisten yritysten liikevaihto ylitti alarajan, josta oli määrätty vähämerkityksisiä sopimuksia koskevassa komission ilmoituksessa.

43 Komissio ei vastannut kantajien 22.12.1992 päivättyyn kirjeeseen. Koska kantajien asianajajan, joka oli ollut lääkärin valvonnassa jo yli vuoden (ks. lääkärintodistus, joka on liitetty toiseen hakemukseen, joka koskee vastauksen antamiselle yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92 asetetun määräajan pidentämistä), terveydentila huononi huomattavasti, kantajat valitsivat 3.11.1993 uuden asianajajan. Tämä pyysi 9.12.1993 päivätyllä kirjeellään komissiota määrittelemään kantansa 22.12.1992 päivättyyn kirjeeseen.

44 Komissio vastasi 9.12.1993 päivättyyn kirjeeseen 20.12.1993 päivätyllä kirjeellään muistuttaen 5.8.1992 päivätyn kirjeensä viimeisen kohdan sisällöstä ja täsmentäen seuraavaa:

"Kun 22.12.1992 päivätty kirje saapui, se neljän viikon määräaika, joka asiakkaallenne oli annettu huomautusten tekemiseen 5.8.1992 päivätyn kirjatun kirjeen sisällöstä, oli päättynyt jo useita kuukausia aikaisemmin.

Komission kilpailuasioita käsittelevä pääosasto on viran puolesta ottanut huomioon 22.12.1992 päivätyssä kirjeessänne annetut tiedot. Tuolloin suoritettu väliaikainen tutkimus ei kuitenkaan antanut aihetta puuttua asiaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaan tai 86 artiklan mukaisesti."

Asian käsittelyn vaiheet

45 Näissä olosuhteissa VGB, Florimex, Inkoop Service Aalsmeer ja Verhaar ovat 16.2.1994 nostaneet tämän kanteen päätöksestä, jonka väitetään sisältyneen 20.12.1993 päivättyyn komission kirjeeseen.

46 Kantajat ovat samana päivänä jättämällään erillisellä asiakirjalla pyytäneet tämän asian yhdistämistä yhdistettyihin asioihin T-70/92 ja T-71/92, Florimex ja VGB vastaan komissio.

47 Komissio on 4.5.1994 jättämällään asiakirjalla tehnyt yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun prosessiväitteen.

48 VBA esitti 17.5.1994 jättämällään asiakirjalla pyynnön saada osallistua oikeudenkäyntiin asiassa T-77/94 väliintulijana tukeakseen komission vaatimuksia.

49 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 4.7.1994 antamalla määräyksellä VBA hyväksyttiin väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia.

50 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (ensimmäinen jaosto) 14.7.1994 antamalla määräyksellä prosessiväite yhdistettiin pääasian käsittelyyn.

51 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 19.9.1995 tekemällä päätöksellä, joka tuli voimaan 1.10.1995, esittelevä tuomari siirrettiin toiseen jaostoon, jolle siten myös asia siirrettiin.

52 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu toinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Prosessinjohtotoimena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin pyysi komissiota ja VBA:ta vastaamaan kirjallisesti joihinkin kysymyksiin ennen istuntoa.

53 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen, jonka jäseninä olivat jaoston puheenjohtaja H. Kirschner sekä B. Vesterdorf, C. W. Bellamy, A. Kalogeropoulos ja A. Potocki, istunto pidettiin 5.6.1996 samaan aikaan kuin yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92, Florimex ja VGB vastaan komissio.

54 Koska tuomari H. Kirschner kuoli 6.2.1997, tämä tuomio on annettu työjärjestyksen 32 artiklan 1 kohdan mukaisesti niiden kolmen tuomarin kokoonpanossa, jotka ovat allekirjoittaneet tuomion.

Asianosaisten ja väliintulijan vaatimukset

55 Kannekirjelmässään kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa päätöksen, jonka väitetään sisältyneen komission 20.12.1993 päivättyyn kirjeeseen. Prosessiväitteen osalta esittämissään huomautuksissa kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää prosessiväitteen ja velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

56 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ensisijaisesti jättää kanteen tutkimatta,

— toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana, ja

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

57 Väliintulija tukee vastaajan sekä ensisijaista että toissijaista vaatimusta ja vaatii, että kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut väliintulijan kulut mukaan lukien.

Tutkittavaksi ottaminen

Tiivistelmä asianosaisten väitteistä ja niiden perusteluista

58 Vastaaja väittää, että 20.12.1993 päivätyllä komission kirjeellä ainoastaan ilmoitettiin valittajille menettelyn tilasta, eikä sillä hylätty näiden valituksia, joita ei ole vieläkään muodollisesti hylätty. Tämä kirje kuuluu ensimmäiseen niistä menettelyn kolmesta vaiheesta, jotka todettiin asiassa T-64/89, Automec vastaan komissio, 10.7.1990 annetussa tuomiossa (Kok. 1990, s. II-367, jäljempänä Automec I -tapaus). Valittajien passiivisuuden vuoksi menettelyssä ei lainkaan päästy toiseen vaiheeseen, toisin sanoen asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklassa säädettyyn tiedonantoon. Tämä 20.12.1993 päivätty kirje ei siten ole vaikuttanut kantajien oikeudelliseen asemaan. Kun kyse on valituksesta, valittajan oikeudellinen asema muuttuu ainoastaan, mikäli komissio päättää lopullisesta kannastaan yhdistetyissä asioissa 142/84 ja 156/84, BAT ja Reynolds vastaan komissio, 17.11.1987 annetussa tuomiossa (Kok. 1987, s. 4487, 12 kohta) tarkoitetulla tavalla.

59 Komission mukaan se on kuitenkin velvollinen päättämään lopullisesta kannastaan ainoastaan, jos valittaja käyttää menettelyllisiä oikeuksiaan. Käsiteltävänä olevassa asiassa se seikka, että valittajat eivät reagoineet 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen asetetussa määräajassa eivätkä edes määräajan päättymistä seuraavina päivinä, oikeutti komission katsomaan, että valituksen käsittely on lopetettu *20. kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen* 165 kohdan viimeisen alakohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-36/92, SFEI ym. vastaan komissio, 30.11.1992 antaman määräyksen (Kok. 1992, s. II-2479) 45 kohdan mukaisesti. Koska kantajat ovat vapaaehtoisesti luopuneet käyttämästä menettelyllisiä oikeuksiaan, he eivät enää ole valittajan asemassa. Toisin kuin siinä tapauksessa, josta oli kyse yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-39/93 P, SFEI ym. vastaan komissio, 16.6.1994 antamassa tuomiossa (Kok. 1994, s. I-2681), valituksen käsittelyä ei tässä asiassa lopetettu komission toimenpiteellä, vaan sen katsottiin loppuneen kantajien passiivisuuden vuoksi.

60 Näissä olosuhteissa 20.12.1993 päivätyn kirjeen on vastaajan mukaan katsottava olevan pelkästään sellainen kirje, joka on lähetetty sen jälkeen, kun komissio on viran puolesta lukenut 22.12.1992 päivätyn kirjeen yleisen hallinnollisen huolellisuusvelvoitteensa mukaisesti. Sitä ei siis voida pitää asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisena kirjeenä ja vielä vähemmän valituksen hylkäävänä päätöksenä, etenkään kun sitä ei ollut perusteltu siten kuin tällainen päätös pitäisi perustella. Tästä kirjeestä ilmenee ilman vähäisintäkään epäselvyyttä, että valituksen käsittely oli jo lopetettu silloin, kun kantajien 22.12.1992 päivätty kirje saapui.

61 Vaikka katsottaisiinkin vastoin komission käsitystä, että 5.8.1992 päivättyä kirjettä on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-37/92, BEUC ja NCC vastaan komissio, 18.5.1994 antaman tuomion (Kok. 1994, s. II-285) mukaisesti pidettävä 6 artiklan mukaisena kirjeenä, tästä ei kuitenkaan vastaajan mukaan seuraa, että 20.12.1993 päivättyä kirjettä olisi pidettävä valituksen hylkäävänä päätöksenä, joka voitaisiin riitauttaa. Toisin kuin tässä asiassa, valittajat olivat asiassa T-37/92, BEUC ja NCC reagoineet määräajassa ja komissio oli puolestaan vastannut perustellulla kirjeellä, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti hylkäävänä päätöksenä. Vastaaja korostaa olevan välttämätöntä, että kun valittaja ei enää reagoi, vastaaja voi katsoa, että valituksen käsittely on lopetettu, jotta se toisaalta voisi yleisen edun nimissä hyödyntää käytettävissään olevat rajalliset voimavarat mahdollisimman tehokkaasti ja jotta toisaalta turvattaisiin valituksen kohteena olevan osapuolen oikeusvarmuus.

62 Vastaajan mukaan ei voida osoittaa, miksi kantajien asianajaja vastasi 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen vasta vuoden 1992 joulukuussa, mutta on huomattava, että Florimex ja VGB olivat tällä välin eli 21.9.1992 nostaneet kanteet asioissa T-70/92 ja T-71/92 ja että kannekirjelmiin oli liitetty jäljennös 5.8.1992 päivätystä kirjeestä. Se neljän viikon määräaika, joka 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä oli asetettu tähän kirjeeseen otettavan kannan ratkaisemista varten, ei missään nimessä ollut liian lyhyt, ja kantajat olivat joka tapauksessa menettäneet valittajan asemansa ennen 20.12.1992.

63 Komissiolla ei siten olisi ollut sen mukaan velvollisuutta reagoida kantajien 22.12.1992 päivättyyn kirjeeseen. Se tutkimus, jonka komissio viran puolesta teki tämän kirjeen saapumisen jälkeen, ei sen mukaan voi palauttaa valittajien menettelyllisiä oikeuksia, koska siinä tapauksessa valittajien oikeudet riippuisivat siitä, tekeekö komissio tällaisen tutkimuksen vai ei. Käsiteltävänä olevassa asiassa tutkimuksella pyrittiin ainoastaan ratkaisemaan, sisältyikö kyseiseen kirjeeseen sellaisia uusia seikkoja, joiden perusteella komissio olisi voinut ryhtyä toimenpiteisiin viran puolesta.

64 Väliintulija tukee komission väitteitä ja niiden perusteluja.

65 Kantajien mukaan se, oliko 5.8.1992 päivätty kirje 6 artiklan mukainen kirje, on vailla merkitystä. Merkitystä on ainoastaan sillä, sisälsikö 20.12.1993 päivätty kirje päätöksen. Sen perusteella, että komissio ei vastannut 22.12.1992 päivättyyn kirjeeseen, voidaan olettaa, että se oli myöntänyt sen määräajan pidennyksen, jota kantajien aikaisempi asianajaja oli pyytänyt tässä kirjeessä. Kantajat huomauttavat, että komissio ei ollut 20.12.1993 päivätyssä kirjeessään pitänyt 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä asetetun neljän viikon määräajan ylittymistä perusteena tutkimatta jättämiselle, vaan se totesi tutkineensa 22.12.1992 päivätyn kirjeen viran puolesta, aloittaneensa tutkimuksen ja päätyneensä siihen ratkaisuun, ettei ollut aihetta ryhtyä toimenpiteisiin. Kantajat päättelevät tästä, että heidän valitustensa käsittelyä ei ollut tuolloin lopetettu, vaan että 20.12.1993 päivätty kirje, joka oli paljon enemmän kuin pelkkä tiedottava kirje, sisälsi nimenomaisen päätöksen, jolla valitukset hylättiin.

66 Tämän 20.12.1993 päivätyn kirjeen merkitystä on kantajien mukaan arvioitava ottaen huomioon osapuolten aikaisemmat yhteydenotot ja erityisesti se seikka, että komissio oli 24.10.1990 päivätyssä kirjeessään jo ilmoittanut, että se aikoi lopettaa asian käsittelyn antamalla kirjeen asian käsittelyn päättämisestä, ja että se oli 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään jo ilmoittanut, ettei se aio hyväksyä valituksia. Tätä 20.12.1993 päivättyä kirjettä ei näissä olosuhteissa voida pitää muuna kuin edellä mainitussa asiassa C-39/93 P, SFEI ym. vastaan komissio, annetussa tuomiossa tarkoitettuna kirjeenä asian käsittelyn päättämisestä.

67 Kun sitä paitsi otetaan huomioon se aika, joka oli kulunut siitä, kun valitukset 3.5.1989 tehtiin, olisi kohtuullisempaa katsoa, että ne on hylätty 20.12.1993, kuin olettaa, että niistä ei vielä ole tehty muodollista päätöstä. Komissio varaa itselleen niin pitkiä määräaikoja, ettei se voi moittia kantajia siitä, että nämä vastasivat 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen vasta 22.12.1992. Kantajat toteavat lisäksi, että komissio oli yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92 annetuista vastauskirjelmistä saanut tietoonsa, että kantajat olettivat, että kauppasopimuksia ja Cultra-sopimuksia koskevia valituksia piti vielä tutkia, joten se ei voinut katsoa, että kantajat olivat luopuneet väitteistään tältä osin. Koska 22.12.1992 päivätyssä kirjeessä pyydettiin vastauksen antamiselle asetetun määräajan pidentämistä ja sitä, että komissio päättäisi lopullisesta kannastaan, kirjeen olisi pitänyt selvästi osoittaa, että valittajat pysyttivät valituksensa.

68 Sitä, mistä syystä kantajat reagoivat 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen myöhässä, ei enää voida selvittää, mutta mahdotonta ei ole, että syyt liittyivät kantajien aikaisemman asianajajan sairauteen. Kantajat katsovat joka tapauksessa, että kun otetaan huomioon muut asiaan liittyvät vireillä olevat menettelyt, komissio ei voinut katsoa, että kantajat olivat menettäneet menettelylliset oikeutensa tämän viivästyksen vuoksi, tai komissio ainakin aiheutti näiden oikeuksien palautumisen käsittelemällä pääasiaa 20.12.1993 päivätyssä kirjeessään.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

69 Komissio esittää kolme pääasiallista väitettä: a) 5.8.1992 päivätty kirje kuului ensimmäiseen niistä menettelyn kolmesta vaiheesta, jotka todettiin Automec I -tapauksessa annetussa tuomiossa, koska käsiteltävänä olevassa asiassa menettely ei lainkaan johtanut asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisen kirjeen lähettämiseen ja vielä vähemmän valitusten muodolliseen hylkäämiseen; b) koska kantajat eivät reagoineet 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen, valituksen käsittelyn oli katsottava loppuneen jo ennen kuin näiden 22.12.1992 päivätty kirje saapui, koska kantajat olivat passiivisuutensa johdosta menettäneet valittajan asemansa, ja c) 20.12.1993 päivätyllä kirjeellä ainoastaan ilmoitettiin valittajille menettelyn tilasta, eikä se ollut päätös, jolla näiden valitukset hylättiin.

70 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo aluksi, että komission 5.8.1992 päivättyä kirjettä on pidettävä asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan mukaisena kirjeenä.

71 Ensinnäkin on todettava, että komissio oli 24.10.1990 päivätyssä kirjeessään (ks. edellä 31 kohta) nimittäin jo maininnut, että se aikoo lopettaa kyseisten asioiden käsittelyn muodollista päätöstä tekemättä ainakin siinä tapauksessa, että kantajat eivät neljän viikon kuluessa ilmoita sille, että ne haluavat pysyttää valituksensa. Edellä mainitun 5.8.1992 päivätyn kirjeen, joka oli laadittu melkein kaksi vuotta myöhemmin kuin 24.10.1990 päivätty kirje, ei näissä olosuhteissa voida katsoa vielä kuuluvan Automec I -tapauksessa annetun tuomion 45 kohdassa tarkoitettuun hallinnollisen menettelyn alustavaan vaiheeseen. Tätä 5.8.1992 päivättyä kirjettä ei myöskään voida pitää *20. kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen* 165 kohdan viimeisessä alakohdassa tarkoitettuna "komission yksiköiden ensimmäisenä reaktiona", koska nämä yksiköt olivat jo ilmaisseet tällaisen "ensimmäisen reaktion" 24.10.1990 päivätyssä kirjeessään.

72 Tätä 5.8.1992 päivättyä kirjettä on toiseksi arvioitava aikaisempi kirjeenvaihto huomioon ottaen ja erityisesti suhteessa siihen, minkä luonteinen oli se hakemus, johon kirjeellä vastattiin (ks. asia T-83/92, Zunis Holding ym. v. komissio, tuomio 28.10.1993, Kok. 1993, s. II-1169, 31 kohta). Tältä osin kantajat reagoivat 24.10.1990 päivättyyn kirjeeseen pyytäen 17.12.1990 päivätyssä kirjeessään erityisesti, että komissio käsittelisi sille tehdyt valitukset muodollisesti (edellä 32 kohta). Tämän jälkeen kantajat vastustivat 17.4.1991 päivätyssä vastauksessaan, jonka ne antoivat 4.3.1991 päivättyyn 6 artiklan mukaiseen käyttömaksua koskevaan kirjeeseen, sitä, että Cultra-sopimusten ja kauppasopimusten osalta ei ollut annettu kirjettä, jolla olisi sama merkitys, ja ne pyysivät komissiota lähettämään niille tällaisen kirjeen valituksen näiden osien osalta (edellä 38 kohta). Tätä 5.8.1992 päivättyä kirjettä on näissä olosuhteissa tulkittava siten, että se merkitsi pikemminkin 6 artiklan mukaista kirjettä, kuin sitä, että komission ensimmäistä kannanottoa, joka oli jo annettu tiedoksi 24.10.1990 päivätyllä kirjeellä, tarpeettomasti toistettaisiin.

73 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kolmanneksi, että 5.8.1992 päivätty kirje vastaa 6 artiklan mukaiselta kirjeeltä vaadittuja muodollisia edellytyksiä erityisesti siksi, että siinä ilmoitetaan ne perustelut, joiden vuoksi valitusten hyväksyminen ei näyttänyt olevan perusteltua, siinä nimenomaisesti viitataan asian käsittelyn lopettamiseen ja asetetaan määräaika vastauksen antamiselle. Sillä seikalla, että 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä ei nimenomaisesti viitata 6 artiklaan, ei voi olla ratkaisevaa merkitystä (ks. em. asia BEUC ja NCC v. komissio, tuomion 34 kohta).

74 Komission ensimmäinen väite on näin ollen hylättävä.

75 Komission toisesta väitteestä, jonka mukaan kantajat olivat menettäneet valittajan asemansa jo ennen näiden kirjettä eli ennen 22.12.1992, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi erityisesti vastapuolen oikeusvarmuuden vuoksi hyväksyä sen, että valittajan, joka ei hallintomenettelyn aikana toimi nopeasti ja joka erityisesti jättää vastaamatta 6 artiklan mukaiseen kirjeeseen, voidaan katsoa suotuvan siihen,

että hänen valituksensa käsittely lopetetaan lopullisesti siten kuin kyseisessä komission kirjeessä on ilmoitettu.

76 Vaikka komissiolla periaatteessa onkin oikeus tehdä päätelmiä siitä seikasta, että valittaja ei vastaa 6 artiklan mukaiseen kirjeeseen asetuksen N:o 99/63/ETY 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti asetetussa määräajassa, sillä edellytyksellä, että tämä määräaika on kohtuullinen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että sellainen kumoamaton olettama, että valittaja on suostunut valituksen käsittelyn lopettamiseen, ei voi syntyä pelkästään sillä perusteella, että tämä määräaika on ylitetty. Se, että komissio voi lopettaa valituksen käsittelyn, ei nimittäin ole yhteensopivaa puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteen kanssa, jos komission itsensä asettaman määräajan ylittäminen on ollut perusteltua erityisten olosuhteiden vuoksi.

77 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että tässä asiassa se seikka, että 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä asetettu neljän viikon määräaika ylittyi lomakauden aikana, ei sellaisenaan oikeuta päättelemään, että kantajat suostuivat siihen, että niiden valitusten käsittely lopetetaan. Kantajien ja komission välisestä aikaisemmasta kirjeenvaihdosta kokonaisuudessaan nimittäin käy ilmi, että kantajat olivat yli kolmen vuoden ajan ehdottomasti halunneet pysyttää valituksensa ja useaan kertaan vaatineet komissiota tekemään muodollisen päätöksen pystyäkseen saattamaan asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

78 Florimex ja VGB olivat lisäksi nostaneet 21.9.1992 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteet asioissa T-70/92 ja T-71/92, joissa ne moittivat komissiota siitä, ettei se ollut käyttömaksusta 2.7.1992 tekemässään päätöksessä käsitellyt näiden kauppasopimuksia ja Cultra-sopimuksia koskevia valituksia, ja ne totesivat aikovansa pysyttää nämä valitukset. Ne ovat sitä paitsi todenneet kannekirjel-

miensä sivuilla 27 ja 28 (Florimex) ja sivuilla 25 ja 26 (VGB), että ne ovat tulkinneet kannekirjelmiin liitetyn, 5.8.1992 päivätyn kirjeen olevan 6 artiklan mukainen kirje ja että ne siten odottavat muodollista päätöstä valituksistaan.

79 Sitä paitsi sen kirjeen, jonka kantajat viimein lähettivät 21.12.1992, sisältö osoittaa, että ne edelleen aikoivat pysyttää valituksensa, koska ne pyysivät vastauksen antamiselle asetetun määräajan pidentämistä ja sitä, että komissio tekisi muodollisen päätöksen.

80 Vaikka sitä syytä, minkä vuoksi kantajien asianajaja vastasi 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen vasta 22.12.1992, ei ole pystytty osoittamaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi sulkea pois sitä mahdollisuutta, että tämä laiminlyönti olisi liittynyt siihen vakavaan sairauteen, josta hän tuolloin kärsi.

81 Näissä erityisissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissiolla ei ollut aihetta katsoa pelkästään sillä perusteella, että 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä asetettu määräaika oli ylitetty, ja ottamatta yhteyttä kantajiin, että näiden valitusten käsittelyn oli katsottava päättyneen ennen 22.12.1992.

82 Komissio ei ole myöskään näyttänyt toteen, että se oli ryhtynyt niihin "tarpeellisiin toimenpiteisiin" asian käsittelyn lopettamiseksi, joihin se viittasi 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään. Mikään ei osoita, että näiden valitusten käsittely olisi todella lopetettu ennen 22.12.1992, eikä komission 20.12.1993 päivätystä kirjeestä ilmene selvästi, että näin olisi.

83 Näissä olosuhteissa on siten hylättävä komission toinen väite, jonka mukaan kantajat olivat menettäneet valittajan asemansa sillä perusteella, että näiden valitusten "käsittelyn oletettiin päättyneen" ennen 22.12.1992.

84 Näissä olosuhteissa vastaajan kolmannen väitteen perusteella, jonka mukaan 20.12.1993 päivätty kirje ei missään tapauksessa merkitse valitusten pääasian muodollista hylkäämistä, voidaan tehdä se päätelmä, että valitukset ovat edelleen vireillä komissiossa.

85 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi kuitenkin, että näin ei ollut silloin, kun kanteet nostettiin. Tämän asian erityisissä olosuhteissa 20.12.1993 päivättyä kirjettä, kun se luetaan asiayhteys huomioon ottaen, on pidettävä päätöksenä, jolla valitusten pääasia hylättiin lopullisesti.

86 Tämä päätelmä on tehty seuraavien toteamusten perusteella. Kantajat ovat 22.12.1992 päivätyssä kirjeessään vastanneet 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen yksityiskohtaisesti korostaen, että ne pysyttävät valituksensa voidakseen jatkaa menettelyä. Ne ovat sitä paitsi nimenomaisesti pyytäneet komissiota tekemään muodollisen päätöksen valituksista, kuten se oli luvannut hallinnollisen menettelyn aikana. Kantajien uusi asianajaja on 9.11.1993 päivätyssä kirjeessään pyytänyt komissiota ratkaisemaan kantansa 22.12.1992 päivättyyn kirjeeseen. Komission 20.12.1993 päivätystä kirjeestä, joka oli vastaus tähän pyyntöön, ilmenee, että se oli tutkinut 22.12.1992 päivätyn kirjeen ja että se oli katsonut, että siinä esitetyt toteamukset "eivät antaneet aihetta perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan tai 86 artiklan mukaisiin toimenpiteisiin".

87 Tätä valitusten pääasian tutkimista, jonka komissio suoritti prosessiväitteitä esittämättä, ei voida pitää "viran puolesta" suoritettuna, vaan se vahvistaa joko sen, että valitusten käsittelyä ei todellisuudessa koskaan lopetettu, tai sen, että komissio oli ainakin aloittanut asian käsittelyn uudelleen. Tätä tutkimista ei myöskään voida pitää "väliaikaisena", kuten 20.12.1993 päivätyssä kirjeessä väitettiin. Edellä mainittuun 24.10.1990 päivättyyn kirjeeseen sisältyneen ensimmäisen kannanoton ja 5.8.1992 päivätyn 6 artiklan mukaisen kirjeen jälkeen kantajien 22.12.1992 ja 9.11.1993 päivättyihin kirjeisiin annettua komission vastausta, jossa pääasian

uudelleen tutkimisen jälkeen todettiin, ettei ollut aihetta ryhtyä toimenpiteisiin, ei päinvastoin voida pitää muuna kuin valitusten lopullisena hylkäämisenä, jonka perustelut pääasiallisesti sisältyivät 5.8.1992 päivättyyn 6 artiklan mukaiseen kirjeeseen.

88 Tästä seuraa, että kanne otetaan tutkittavaksi.

Pääasia

Tiivistelmä asianosaisten ja väliintulijan väitteistä ja niiden perusteluista

89 Kantajat vetoavat yhteen kanneperusteeseen, joka koskee niitä arviointivirheitä, joita komissio teki 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään, joka sisälsi perustelut päätökselle, jolla kantajien valitukset hylättiin, ja joka annettiin tiedoksi 20.12.1993 päivätyllä kirjeellä; arviointivirheet koskivat toisaalta kauppasopimuksia ja toisaalta Cultra-sopimuksia.

90 Kantajat toistavat ensinnäkin ne yleisluonteiset väitteensä kaikkia VBA:n käyttämiä sopimuksia vastaan, jotka on esitetty jo yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92. Kauppasopimukset ja Cultra-sopimukset, kuten yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92 kyseessä oleva käyttömaksu, olivat osa yhteisön kilpailuoikeuden kanssa yhteensoveltumatonta kokonaisuutta. Kyse oli perusteettomista maksuista, jotka eivät antaneet oikeutta mihinkään vastasuoritukseen ja joiden ainoa tarkoitus oli vääristää kilpailua VBA:n eduksi, sillä tämä itse ostaa kukkaviljelytuotteita kaikkialta maailmasta, tekee määräaikaisia sopimuksia tarjouskelloon perustuvan huutokauppajärjestelmän ulkopuolella ja näin ollen kilpailee suoraan niiden kauppiaiden kanssa, joiden kanssa se tekee aikaisemmin mainittuja sopimuksia. Sen esteen, jonka VBA asetti muualla kuin Alankomaissa viljeltyjen tuotteiden tuonnille, ainakin jos kyse oli suurista määristä tai kyseisten kausien aikana tapahtuvista tuonneista, tavoitteena ei ollut varmistaa sen jäsenten myymien

tuotteiden menekkiä vaan vapauttaa VBA kaikesta kaupallisesta kilpailusta. VBA:n erittäin vahva markkina-asema teki ulkopuolisten pääsyn markkinoille erittäin vaikeaksi.

91 Kauppasopimusten osalta kantajat väittävät, että ne ovat melkein samanlaisia kuin aikaisemmat saman nimiset sopimukset, jotka kiellettiin vuoden 1988 päätöksellä. Näissä sopimuksissa määrätyt maksut eivät olleet perusteltuja VBA:n vastasuorituksena tekemien palvelujen vuoksi, vaan niiden tarkoituksena oli ainoastaan korottaa kauppiaiden omakustannushintaa ja näin heikentää näiden kilpailuasemaa erityisesti VBA:han verrattuna.

92 Kauppasopimuksilla sitä paitsi rajoitettiin kilpailua siten, että niiden mukaan tuotteita ei saanut myydä muille kuin VBA:n rekisteröimille ostajille.

93 Toisin kuin komissio toteaa 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään, tällaisen sopimuksen tehneet henkilöt eivät kantajien mukaan myöskään antaneet mitään erityistä sitoumusta, joten heihin sovellettiin erilaisia ehtoja kuin niihin kauppiaisiin, joilla ei ollut tällaista sopimusta ja joiden oli suoritettava suurempi käyttömaksu.

94 Lisäksi mahdollisuutta tehdä tällainen sopimus tarjottiin kauppiaille sattumanvaraisesti ja tällä tavalla edullisempaan asemaan asetetut kauppiaat kuuluivat 3 prosentin järjestelmään, eikä heillä ollut velvollisuutta maksaa käyttömaksua. Niitä kauppiaita, joiden VBA:lle aiheuttama uhka kilpailun kannalta oli liian suuri, voitiin siis rankaista siten, että heidän kanssaan ei suostuttu tekemään kauppasopimusta.

95 De minimis -sääntöä, johon komissio on vedonnut 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään, ei voida soveltaa. Relevanttien markkinoiden merkittävyyttä olisi nimittäin arvioi-

tava suhteessa VBA:n kokonaisliikevaihtoon, joka on yli 2 miljardia NLG ja josta merkittävä osa kertyy viennistä muihin jäsenvaltioihin. Kantajat toteavat lisäksi, että komissio oli vuoden 1988 päätöksessään pitänyt lähtökohtana sitä periaatetta, että de minimis -sääntöä ei sovelleta.

96 Cultra-sopimusten osalta kantajat toteavat, että komissio itse piti niitä kilpailunrajoituksina 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään. Kantajien mukaan ehto, jonka mukaan periaatteessa ainoastaan VBA:lta peräisin olevia tuotteita voidaan myydä kauppakeskus Cultrassa, selvästi vaikuttaa hankintaan. Ne korostavat, että kauppakeskus Cultrassa toimiva kauppias voi myydä muutoin kuin VBA:n välityksellä hankittuja tuotteita ainoastaan maksamalla 8,6 prosentin suuruisen maksun, joka ei ole perusteltu VBA:n suorittamien palvelujen vuoksi.

97 Kantajien mukaan on väärin sanoa, että sopimukset eivät vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tuntuvasti tai että niillä on ainoastaan vähäinen taloudellinen merkitys. Kauppakeskus Cultran liikevaihto päinvastoin oli peräisin erityisesti viennistä, etenkin viennistä Saksaan. Cultra-keskuksessa toimivien kauppiaiden maksamat maksut sitä paitsi maksetaan käyttömaksun lisäksi ja ne ovat osa VBA:n käyttöön ottamaa toimenpidekokonaisuutta, joka koskee huomattavaa liikevaihtoa, toisin sanoen huutokaupassa kertynyttä kokonaisliikevaihtoa. Sopimukset siis vaikuttaisivat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tuntuvasti.

98 Komissio on lisäksi jättänyt kantajien mukaan huomiotta sen seikan, että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan olevan vaikutuksen puuttuminen ei suinkaan merkitse sitä, että VBA:n noudattama käytäntö olisi perusteltu, vaan se on itse asiassa seurausta tästä käytännöstä, koska muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita tavarantoimittajia estetään toimittamasta tuotteita Cultra-keskuksessa toimiville kauppiaille. On sitä paitsi väärin, että komissio on tehnyt eron niiden eri kukkaviljelytuoteryhmien (leikko- ja kuivakukat, puutarhakasvit sekä huonekasvit) välillä, joiden osalta käytetään eri tyyppisiä Cultra-sopimuksia.

99 Lopuksi kantajat vetoavat vastauksessaan uuteen seikkaan eli siihen, että vuonna 1994 tapahtuneen sääntöjen muuttamisen jälkeen ne vuokralaiset, jotka vuokraavat liiketilan huutokauppatiloista, vapautetaan käyttömaksusta ainoastaan, jos ne tuovat tuotteita maahan omaan lukuunsa. Kantajat esittivät komissiolle tehdyn valituksen sekä komission 6.10.1994 päivätyn kirjeen, jossa todetaan, että komissio lykkää tämän osalta tehtävää päätöstä niin kauan kuin oikeudenkäynnit yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92 ovat vireillä.

100 Vastaaja vetoaa ensisijaisesti prosessiväitteisiinsä ja esittää pääasiaa koskevia perusteita ainoastaan täydellisyyden vuoksi.

101 Kauppasopimusten osalta komissio vetoaa siihen seikkaan, että sopimuksissa asetetaan sopimuksen tehneille kauppiaille velvoite toimittaa joitakin VBA:n tarjontaa täydentäviä tuoteryhmiä, ja vastineena tästä velvoitteesta niiltä perittävä maksu on alempi kuin käyttömaksu.

102 Komission mukaan on vaikea osoittaa, mikä on kantajien intressi väittää, että 3 prosentin suuruinen maksu on liian suuri, koska kantajat ja erityisesti Florimex ovat aina valittaneet siitä, että 3 prosentin maksu oli liian pieni.

103 Vastaaja korostaa myös sitä, että nämä sopimukset ja niihin liittyvä 3 prosentin järjestelmä koskevat ainoastaan toimituksia VBA:n tiloissa toimiville asiakkaille, joten kauppiailla on vapaus myydä tuotteitaan kauppasopimusjärjestelmän ulkopuolella.

104 Siltä osin, sovelletaanko de minimis -sääntöä kauppasopimuksiin, komissio katsoo, että VBA:n liikevaihdosta voidaan ottaa huomioon ainoastaan se osa, joka koostuu yhdistyksen omista tuloista (maksut jne.), eikä siihen voida sisällyttää sen jäsenten tarjouskellolla tapahtuneesta huutokauppamyynnistä saamaa tuottoa.

105 Cultra-sopimusten osalta vastaaja korostaa, että sopimukset koskevat VBA:n välityksellä ja sen tiloissa tapahtuvaa myyntiä pienille ostajille, erityisesti vähittäismyyjille. Neljästä kantajasta ainoastaan Inkoop Service Aalsmeer, jonka liikevaihto vuonna 1988 oli noin 23 miljoonaa NLG, oli tehnyt tällaisen sopimuksen, joka koski huonekasveja.

106 Vaikka sopimusten ehdoilla rajoitetaan kilpailua, ne eivät vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska tuotteet ovat peräisin joko Alankomaista tai kolmansista maista ja niitä myydään periaatteessa vain pienille alankomaalaisille kauppiaille. Kilpailun rajoittaminen ei myöskään ollut tuntuvaa, koska Cultra-keskuksesta kertynyt liikevaihto oli noin 8 prosenttia VBA:n liikevaihdosta. Prosenttiluku olisi vieläkin pienempi, jos otettaisiin huomioon ainoastaan huonekasvimarkkinat, joilla Inkoop Service Aalsmeer oli ainoastaan yksi lukuisista muista tämän alan toimijoista Alankomaissa.

107 Lopuksi vastaaja pyytää, että kantajien esiin tuomista uusista seikoista, joita ei ole mainittu 20.12.1993 päivätyssä kirjeessä eikä 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä, ei keskusteltaisi.

108 Väliintulija korostaa kauppasopimusten osalta, että maksu, jonka tyypin ja määrän olosuhteet määräävät, peritään kaikista sopimuksen tehneen osapuolen myynneistä VBA:n hyväksymälle ja sen tiloissa toimivalle ostajalle mutta ei mistään näiden tilojen ulkopuolelle tapahtuneista myynneistä. Kauppasopimukset merkitsevät kaikille sopimuksen tehneille henkilöille velvollisuutta myydä tiettyihin tuoteryhmiin kuuluvia korkealaatuisia tuotteita, jotka täydentävät VBA:n tarjontaa, sekä velvollisuutta maksaa vuokrankorotus 3 prosentin suuruisen komission lisäksi. Pelkkä

taloudellinen vertailu kauppasopimusten ja käyttömaksujärjestelmän välillä ei kuitenkaan ole pätevä, koska huomioon olisi otettava myös se seikka, että kauppasopimuksen tehneillä henkilöillä on suurempi vapaus, koska VBA:n ostomääräykset eivät koske niitä, ja ne voivat käyttää VBA:n tilityspalvelua (ks. myös väliintulijan vastaus ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 12.4.1996 esittämiin kysymyksiin).

109 Kauppasopimukset eivät väliintulijan mukaan sisältäneet niitä samoja rajoituksia, joita oli arvosteltu vuoden 1988 päätöksessä. Näin ollen ei ollut olemassa mitään perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua kilpailunrajoitusta eikä myöskään vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, eivätkä kantajat ole esittäneet mitään seikkaa, joka näyttäisi toteen päinvastaisen.

110 Cultra-sopimukset koskevat VBA:n välityksellä ostettujen tuotteiden myyntiä vähittäismyyjille noutotukusta. Jos Cultra-sopimuksen tehnyt kauppias aikoo myydä ulkopuolisilta ostettuja kukkia, sen on maksettava 8,6 prosentin suuruinen maksu myynnistä "itsenäisenä tavarantoimittajana". Väliintulija korostaa, että se asettaa tilat Cultra-keskuksen käytettäväksi ja osallistuu myynninedistämiskuluihin. Se korostaa myös Cultra-keskuksen toiminnan erillisyyttä huutokauppamyynneistä.

111 Kun harkitaan, sovelletaanko perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa Cultra-sopimuksiin, sopimusten vaikutusta arvioitaessa ei väliintulijan mukaan pidä ottaa huomioon VBA:n kokonaisliikevaihtoa. Cultra-sopimukset eivät koske jälleenmyytävien tuotteiden hankintaehtoja, joita tarkoitettiin vuoden 1988 päätöksessä, vaan VBA:n tuotteiden myyntiä siten, että huomioon otetaan huutokauppatoiminnan ja pienten jälleenmyyjien intressit. Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ei siis vaikuteta tuntuvasti.

112 Cultra-sopimukset kuuluvat väliintulijan mukaan joka tapauksessa asetuksen N:o 26 2 artiklan soveltamisalaan, koska ne oli tehnyt maataloustuottajien yhdistys

ja koska ne koskevat maataloustuotteiden myyntiä ja tällaisten tuotteiden käsittelyyn tarkoitetun yhteisen laitoksen käyttöä. Näiden sopimusten osalta on sitä paitsi mahdollista tehdä perustamissopimuksen 85 artiklan 3 artiklan mukainen poikkeus.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

113 Komissio ei käsiteltävänä olevassa asiassa vetoa sen enempää asetuksen N:o 26 2 artiklaan kuin perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohtaankaan. Koska sellaista komission päätöstä, jossa olisi sovellettu tätä säännöstä tai tätä määräystä, ei ole tehty, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa lausua väliintulijan tältä osin esittämistä väitteistä.

114 Myöskin se kantajien vastauksessaan esiin tuoma seikka, joka koskee käyttömaksujärjestelmän väitettyä muuttamista (ks. edellä 99 kohta), jää tämän kanteen ulkopuolelle.

Kauppasopimukset

115 Komission 5.8.1992 päivätystä kirjeestä ilmenevä kanta kauppasopimuksiin on, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei ole rikottu ensinnäkään siksi, että VBA ei sovella kauppakumppaneidensa samankaltaisiin suorituksiin erilaisia ehtoja perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetulla tavalla, ja toiseksi siksi, että ei ole esitetty ratkaisevia todisteita siitä, että kauppasopimuksilla olisi tuntuva vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, vaikka kilpailua rajoitettaisiinkin 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

116 Ensimmäisestä perustelusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että komissio oli ensin vertaillut sitä taloudellista rasitusta, jonka VBA asetti toisaalta kauppasopimuksen tehneille kauppiaille ja toisaalta niille kauppiaille, jotka eivät olleet tehneet sopimusta, ja sitten päätellyt 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään, että ensin mainitut olivat edullisemmassa asemassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että väliintulijan esittämät laskelmat, jotka koskevat eräiden sellaisten kauppasopimuksen tehneiden kauppiaiden vuokria, jotka ovat myös VBA:n vuokralaisia, eivät vaikuta tämän päätelmän pätevyyteen, koska käyttömaksua ei peritä VBA:n vuokralaisilta.

117 Komissio katsoo kuitenkin, että VBA ei sovella erilaisia ehtoja eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin siten kuin 85 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetaan, koska kauppasopimuksen tehneet "sitoutuvat VBA:ta kohtaan velvoitteisiin tiettyjen tuotteiden tarjonnan osalta".

118 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa T-70/92 ja T-71/92, Florimex ja VGB vastaan komissio, tänään antamansa tuomion 192 ja 193 kohdassa todennut, ettei ole näytetty toteen, että kauppasopimuksen tehneet olisivat suhteessa VBA:han sitoutuneet sellaisiin velvoitteisiin, joiden takia 3 prosentin järjestelmän ja käyttömaksun välinen ero olisi perusteltu.

119 Tästä seuraa, että 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä on joko tosiasioita koskeva virhe tai arviointivirhe, koska siinä on todettu, että käyttömaksun ja kauppasopimuksiin sovellettavan 3 prosentin suuruisen maksun välinen ero on perusteltu näiden velvoitteiden vuoksi.

120 Tähän 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen sisältyvästä toisesta perustelusta, jonka mukaan "asiakirja-aineistossa ei ole ratkaisevia todisteita siitä, että sopimuksilla voisi olla tuntuva vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan", ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa aluksi, että komissio on vuoden 1988 päätökses-

sään katsonut, että tuolloin voimassa olleet aikaisemmat sopimukset olivat olennainen osa VBA:n käyttämiä sääntöjä ja että tämä kokonaisuus oli omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

121 Komissio on vuoden 1988 päätöksessä todennut seuraavaa:

"(105) VBA on vastustanut huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohdasta aiheutuvien kilpailunrajoitusten kumoamista vedoten siihen, että VBA:n tiloissa toimivat tukkumyyjät voivat harjoittaa kaikkea liiketoimintaa joko erityisjärjestelmän mukaisesti (kauppasopimukset ja 0,25 NLG:n maksu) tai 10 prosentin järjestelmän mukaisesti. Tämä väite ei kestä tarkastelua.

(106) Ensiksi on todettava, että kyseisten toimenpiteiden kohteena eivät ole samat henkilöt. Edellä mainittua 10 prosentin järjestelmää, kauppasopimuksia ja 0,25 NLG:n järjestelmää sovelletaan ainoastaan VBA:n tiloissa toimiviin tukkumyyjiin, kun taas huutokauppasääntöjen määräysten tarkoituksena on myös estää huutokauppatiloihin pääsy niiltä tavarantoimittajilta, jotka saattaisivat toimittaa tavaraa näille tukkumyyjille (ks. edellä 51—55 kohdassa esitetyt tapaukset).

(107) Seuraavaksi on todettava, että 10 prosentin järjestelmä, kauppasopimukset ja 0,25 NLG:n järjestelmä liittyvät saumattomasti huutokauppasääntöjen asiaa koskeviin määräyksiin. Ne ovat ehtoja, joista on nimenomaisesti määrätty ja joiden avulla kieltoa voidaan kiertää.

— —

3. Kauppasopimukset (handelsovereenkomsten)

(119) VBA:n ja eräiden sen vuokralaisten välillä tehdyissä kauppasopimuksissa määrätään ne ehdot, joilla VBA antaa luvan harjoittaa tietynlaista liiketoimintaa tiloissaan. Näiden sopimusten ja huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohdan määräysten välillä on siten suora yhteys.

(120) Kauppasopimukset ovat se oikeudellinen perusta, jonka nojalla kyseisellä vuokralaisella on lupa asettaa esille ja myydä kukkaviljelytuotteita VBA:n rakennuksessa. A—E-tyyppisissä sopimuksissa kuitenkin määrätään myös jälleenmyytäväksi tarkoitettujen tuotteiden hankintalähde eli muut VBA:n huutokaupat.

(121) F-tyyppisissä sopimuksissa puolestaan määrätään myytävien tuotteiden määrät, lajikkeet ja myyntien aikataulut. Niissä määrätään myös, että vuokralaisen on itse tuotava tuotteet maahan.

(122) Kauppasopimuksilla on siten se vaikutus, että niillä kavennetaan niitä myyntikanavia, jotka sijaitsevat aikaisemmassa jakeluketjun vaiheessa kuin VBA:n vuokralaiset. VBA:n vuokralaisten eri hankintalähteiden välistä kilpailua on siten rajoitettu."

122 Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan olevasta vaikutuksesta komissio on todennut vuoden 1988 päätöksen 124—126 kohdassa seuraavaa:

"(124) Edellä mainittujen kilpailunrajoitusten [kauppasopimukset mukaan luettuina] pitäisi vaikuttaa siten, että yhteisön sisäiset kauppavirrat kehittyisivät

eri tavalla kuin siinä tapauksessa, että kyseisiä sopimuksia ei olisi olemassa. Ne eivät vaikuta pelkästään muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden ja jossain toisessa jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa olevien kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden tuontiin Alankomaihin, vaan ennen kaikkea Alankomaissa myytyjen tuotteiden vientiin.

(125) Näiden kilpailunrajoitusten vaikutus kauppaan on lisäksi tuntuva.

(126) Tältä osin merkityksetöntä on se, että jokaisella sopimuksella erikseen tarkasteltuna on riittävä vaikutus kauppaan. Nämä sopimukset ovat joka tapauksessa osa samankaltaisten sopimusten kokonaisuutta, ja näillä sopimuksilla on yhdessä tällainen vaikutus."

123 On totta, että komissio katsoi vuoden 1988 päätöksessä, että kauppasopimukset ovat olennainen osa VBA:n järjestelmää, koska ne tuolloin olivat eräs poikkeus yksinostovelvoitteesta, joka oli asetettu tuolloin voimassa olleiden huutokauppasääntöjen 5 kohdan 10 ja 11 alakohdan nojalla VBA:n tiloissa toimiville jälleenmyyjille, ja että tämä velvoite on tällä välin poistettu. Yksinostovelvoitteen sijasta VBA otti käyttöön periaatteen, jonka mukaan sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suorista hankinnoista on pääsääntöisesti maksettava VBA:lle maksu, joko käyttömaksu tai kauppasopimuksissa määrätty 3 prosentin suuruinen maksu. Kauppasopimusjärjestelmä on nimittäin poikkeus käyttömaksujärjestelmästä, minkä seikan myös kyseisten sopimusten sanamuoto nimenomaisesti vahvistaa (ks. myyntiehdot, I- ja III-tyypin sopimusten e alakohta ja II-tyypin sopimusten d alakohta).

124 Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kauppasopimusten vaikutuksia ei voida arvioida muuten kuin käyttömaksujärjestelmä huomioon ottaen. Ei sitä paitsi ole ajateltavissa, että VBA voisi pitää 3 prosentin

järjestelmän voimassa ilman käyttömaksujärjestelmää, koska nämä kaksi maksua ovat ilmaus samasta yleisestä periaatteesta, jonka mukaan kaikista ulkopuolisten toimituksista VBA:n tiloissa toimiville ostajille on maksettava maksu.

125 Tässä asiassa on selvää, että käyttömaksu on olennainen osa VBA:n käyttämiä sääntöjä, kuten komissio on oikein todennut 2.7.1992 tekemässään päätöksessä (ks. edellä 36 kohta). Tästä seuraa, että kauppasopimuksiakaan ei voida arvioida muuten kuin ottaen huomioon VBA:n käyttämät säännöt kokonaisuutena. Komissio on sitä paitsi itse tehnyt näin 2.7.1992 tekemässään päätöksessä (Oikeudellinen arviointi, päätöksen loppuosa), kun se on verrannut käyttömaksuja sopimuksissa määrättyihin maksuihin (ks. edellä 37 kohta).

126 On kuitenkin selvää, että VBA:n käyttämät säännöt kokonaisuutena voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, kuten komissio on todennut sekä vuoden 1988 päätöksessään (ks. edellä 122 kohta) että 2.7.1992 tekemässään päätöksessä (ks. edellä 36 kohta). Koska kauppasopimukset ovat olennainen osa näitä sääntöjä, on merkityksetöntä, onko niillä erikseen tarkasteltuina riittävä vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. asia 193/83, Windsurfing International v. komissio, tuomio 25.2.1986, Kok. 1986, s. 611, 96 kohta).

127 Tästä seuraa, että 5.8.1992 päivätyssä kirjeessä on arviointivirhe, joka on aiheuttanut oikeudellisen virheen siltä osin kuin kantajien valitus on hylätty sillä perusteella, että "asiakirja-aineistossa ei ole mitään ratkaisevaa todistetta siitä, että tämä olisi omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tuntuvasti".

128 Kaikesta edellä olevasta seuraa, että riidanalainen päätös on kumottava siltä osin kuin sillä on hylätty kantajien kauppasopimuksia koskevat valitukset.

Cultra-sopimukset

129 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että Cultra-sopimuksiin kuuluu viisi erillistä VBA:n ja viiden alankomaalaisen tukkumyyjän välistä yksinostosopimusta, joilla viimeksi mainitut sitoutuvat ostamaan yksinomaan VBA:lta sen jäseniltä peräisin olevia tuotteita myydäkseen ne edelleen vähittäismyyjille Cultra-keskuksessa. Kaksi näistä sopimuksista koskee leikko- ja kuivakukkien jälleenmyyntiä, kolmas puutarhakasvien jälleenmyyntiä ja kaksi muuta huonekasvien jälleenmyyntiä. Kyse on siis samassa jäsenvaltiossa toimivien yritysten välillä tehdyistä viidestä eri sopimuksesta, jotka koskevat ainoastaan tästä jäsenvaltiosta peräisin olevia tuotteita.

130 Komissio on 5.8.1992 päivätyssä kirjeessään katsonut, että Cultra-sopimusten tarkoitus ja vaikutus on kilpailun rajoittaminen siten kuin perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetaan "sekä siltä osin kuin niillä rajoitetaan kauppiaiden liiketoimintaa että siltä osin kuin niillä rajoitetaan näiden hankintalähteitä". Komissio on kuitenkin katsonut, että "[a]siakirja-aineistossa ei kuitenkaan ole ratkaisevia todisteita, jotka osoittaisivat, että tämä vaikuttaisi tuntuvasti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Se, että taloudellinen merkitys relevanteille markkinoille on vähäinen, estää tämän. Koska komission tästä saamat tiedot ovat kyseisten yritysten liikesalaisuuksia, niitä ei voida antaa Teille tiedoksi".

131 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta pyydetään siten lausumaan ainoastaan komission sen toteamuksen lainmukaisuudesta, jonka mukaan vähäinen taloudellinen merkitys relevanteilla markkinoilla estää sen, että Cultra-sopimuksilla olisi tuntuva vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, joten perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei voida soveltaa.

132 Tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että yritysten välinen sopimus on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla vain, jos objektiivisten oikeudellisten seikkojen ja tosiseikkojen perusteella voidaan riittävällä todennäköisyydellä todeta,

että sopimus voi suoraan tai välillisesti taikka tosiasiallisesti tai mahdollisesti vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ja jos tämä tapahtuu siten, että on pelättävissä, että se voi vaikeuttaa jäsenvaltioiden välisten yhtenäismarkkinoiden toteutumista (ks. esim. asia T-77/92, Parker Pen v. komissio, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. II-549, 39 kohta).

133 On myös todettu, että 85 artiklassa määrätty kielto ei koske sopimusta, jos sen vaikutus markkinoihin on vähäinen, kun otetaan huomioon asianosaisten heikko asema kyseisten tuotteiden markkinoilla (asia 5/69, Völk, tuomio 9.7.1969, Kok. 1969, s. 295). Tältä osin komissio on täsmentänyt vähämerkityksisistä sopimuksista, joita Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kielto ei koske, 3 päivänä syyskuuta 1986 antamassaan ilmoituksessa 86/C 231/02 (EYVL C 231, s. 2), sellaisena kuin se oli voimassa vuonna 1992, että se katsoo, että tavaroiden tuotantoa tai jakelua tai palvelujen tarjoamista harjoittavien yritysten välisiin sopimuksiin ei yleensä sovelleta 85 artiklan 1 kohdan kieltoa, jos sopimusten kohteena olevat tavarat tai palvelut ja sopimuksen osapuolten muut sellaiset tuotteet ja palvelut, joita käyttäjät pitävät ominaisuuksiltaan, hinnaltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavina, eivät ole enempää kuin viisi prosenttia kyseisten tavaroiden tai palvelujen kokonaismarkkinoista soveltamisalueeseen kuuluvalla yhteismarkkinoiden alueella, ja jos osallistuvien yritysten vuosittainen kokonaisliikevaihto ei ole suurempi kuin 200 miljoonaa ecua. Vuonna 1994 liikevaihdon määrää korotettiin 300 miljoonaan ecuun (EYVL 1994, C 368, s. 20).

134 Aluksi on todettava, että komissio on vuoden 1988 päätöksen 124 kohdassa todennut, että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vaikutetaan tuntuvasti, koska kyseiset sopimukset eivät vaikuta ainoastaan muista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden ja jossakin toisessa jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa olevien kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden tuontiin Alankomaihin "vaan ennen kaikkea Alankomaissa myytyjen tuotteiden vientiin". Komissio on ollut samaa mieltä myös 2.7.1992 tekemässään päätöksessä. Cultra-sopimukset eivät kuitenkaan koske vientiä Alankomaihin, vaan ne koskevat sitä, että tukkumyyjät jälleenmyyvät Alankomaista peräisin olevia tuotteita vähittäiskauppiaille, joista suurin osa toimii Alankomaissa.

135 Vaikka oletettaisiin, että myynti saksalaisille vähittäismyyjille edustaisikin tiettyä osaa Cultra-keskuksen myynnistä, kuten kantajat väittävät, tämä seikka ei itsessään riitä näyttämään toteen, että vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan olisi tuntuva, koska kantajat eivät ole esittäneet mitään konkreettista, markkinaosuutta tai liikevaihtoa koskevaa seikkaa, jolla voitaisiin todistaa kyseisten myyntien tärkeys.

136 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa seuraavaksi, että kantajat eivät ole hallinnollisen menettelyn aikana mitenkään ilmoittaneet, mikä oli Cultra-tuotteiden markkinaosuus. Kantajat ovat 22.12.1992 päivätyssä kirjeessään, joka oli vastaus komission 5.8.1992 päivättyyn kirjeeseen, nimenomaisesti myöntäneet, että "on tietenkin todennäköistä, että vähämerkityksisistä sopimuksista annetussa ilmoituksessa asetetut edellytykset eivät täyty markkinaosuuksien osalta. Cultra-sopimuksilla ei tältä osin siis ole tuntuvaa vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan".

137 Kantajat eivät myöskään ole esittäneet todisteita, joilla voitaisiin näyttää toteen, että Cultra-sopimusten liikevaihto ylittäisi vähämerkityksisiä sopimuksia koskevassa komission ilmoituksessa asetetun 200 miljoonan ecun alarajan. Kantajien 28.5.1996 päivätyssä kirjeessään mainitsema 250 miljoonan NLG:n kokonaisliikevaihto — jota ei mainittu hallinnollisen menettelyn aikana, jota todistustosiseikat eivät tue ja joka ei välttämättä koske vuotta 1992 — jää myöskin tämän rajan alapuolelle. Komission arviot, joiden mukaan VBA:n myynti Cultra-tukkumyyjille oli 118 miljoonaa NLG silloin, kun sopimukset ilmiannettiin, ja 93 miljoonaa NLG vuonna 1992, vahvistavat sen, että vähämerkityksisiä sopimuksia koskevassa komission ilmoituksessa asetettu 200 miljoonan ecun raja ei ylittynyt Cultra-sopimusten liikevaihdon osalta, ei edes vaikka ne otettaisiin huomioon kokonaisuutena.

138 Kantajien pääasiallinen väite on kuitenkin se, että Cultra-sopimusten vaikutuksia voidaan arvioida ainoastaan ottaen huomioon kaikki VBA:n käyttämät säännöt, viimeksi mainitun liikevaihto ja se seikka, että mainitut sopimukset yhdessä

käyttömaksun ja kauppasopimusten kanssa ovat merkittävä este muista jäsenvaltioista peräisin olevien vientien pääsylle Alankomaiden markkinoille.

139 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että vaikka Cultra-sopimusten osapuolten liikevaihdot, jotka ilmoitettiin yhdistettyinä, tässä asiassa ylittivät vähämerkityksisiä sopimuksia koskevassa ilmoituksessa asetetut alarajat, kun otetaan huomioon VBA:lle vuonna 1992 kertynyt 2,2 miljardin NLG:n liikevaihto, pelkästään tämän seikan perusteella ei voida varmuudella päätellä, että kyseiset sopimukset ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tuntuvasti (ks. asia T-9/93, Schöller v. komissio, tuomio 8.6.1995, Kok. 1995, s. II-1611, 75 kohta). Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, kun käsiteltävänä olevassa asiassa VBA:n toiminta käsitti pääasiallisesti myynnin tukkumyyjille alankomaalaisten kukkaviljelytuotteiden vientiä varten, eikä tällä toiminnalla ollut suoraa yhteyttä Cultra-sopimuksiin, jotka koskivat myyntiä vähittäiskauppiaille, jotka pystyivät käyttämään noutotukkujärjestelmää.

140 Kun sopimuksen vaikutuksia arvioidaan perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan mukaisesti, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kuitenkin välttämätöntä ottaa huomioon sopimukseen liittyvä taloudellinen ja oikeudellinen toimintaympäristö, jossa sopimuksella voi olla muiden sopimusten kanssa yhteisvaikutuksia kilpailuun. Useiden samanlaisten sopimusten yhteisvaikutus on eräs niistä tekijöistä, joiden perusteella ratkaistaan, onko kilpailutilanne mahdollisesti muuttunut siten, että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan on saatettu vaikuttaa, erityisesti siten, että kyseisten sopimusten vaikutuksesta muista jäsenvaltioista tulevien kilpailijoiden toiminnan aloittaminen relevanteilla markkinoilla estyy, mikä vaikeuttaa sitä taloudellista vuorovaikutusta, mihin perustamissopimuksella pyritään (asia C-234/89, Delimitis, tuomio 28.2.1991, Kok. 1991, s. I-935, 14—24 kohta ja em. asia Schöller v. komissio, tuomion 76—78 kohta). Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa kuitenkin sovelletaan vain sellaisiin sopimuksiin, jotka merkittävästi myötävaikuttavat markkinoiden mahdolliseen eristämiseen (ks. em. asia Delimitis, tuomion 23 ja 24 kohta ja em. asia Schöller v. komissio, tuomion 76 kohta).

141 On siis tutkittava, voivatko Cultra-sopimukset merkittävästi myötävaikuttaa kyseisten tuotteiden kotimarkkinoiden mahdolliseen eristämiseen Alankomaissa, kun otetaan huomioon sopimuksiin liittyvä taloudellinen ja oikeudellinen toimintaympäristö.

142 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin jo huomauttanut, että komissio on sekä vuoden 1988 päätöksessään että 2.7.1992 tekemässään päätöksessä todennut, että VBA:n huutokauppaa ja sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja koskevat säännöt muodostivat kokonaisuuden, joka vaikutti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, kun otettiin huomioon erityisesti VBA:n suuntautuminen vientiin, ja että merkitystä ei näin ollen ollut sillä, vaikuttiko jokainen VBA:n käyttämien sääntöjen osa erikseen tarkasteltuna jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. edellä 36 ja 122 kohta). Sama tarkastelutapa pätee myös kauppasopimuksiin, koska nämä ovat olennainen osa VBA:n käyttämiä sääntöjä, jotka koskevat sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja, erityisesti siltä osin kuin VBA noudatti perusperiaatetta, jonka mukaan mitään ulkopuolisten tuotteita ei saa toimittaa sen tiloihin maksua maksamatta (ks. edellä 123—126 kohta).

143 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että näitä päätelmiä ei voida automaattisesti soveltaa Cultra-sopimuksiin. Cultra-sopimukset eivät nimittäin ole olennainen osa VBA:n sääntöjä, jotka koskevat huutokauppaa ja sen tiloissa toimivien jälleenmyyjien suoria hankintoja erityisesti kyseisten tuotteiden vientiä varten, vaan ne liittyvät pikemminkin täydentävään ja erilliseen toimintaan, toisin sanoen VBA:n tuotteiden jälleenmyyntiin vähittäismyyjille noutotukkumenetelmällä. Tästä seuraa, että näillä sopimuksilla ei ole suoraa yhteyttä niihin VBA:n käyttämien sääntöjen muihin osiin, jotka kokonaisuutena ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

144 Siitä mahdollisuudesta, että Cultra-sopimukset erikseen tarkasteltuina vaikuttaisivat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan siten, että ne selvästi vaikeuttaisivat muista jäsenvaltioista tulevien kilpailijoiden pääsyä Alankomaiden kansallisille markkinoille, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantajat eivät ole esittä-

neet sellaisia riittävän konkreettisia seikkoja, joiden perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisi katsoa, että kyseisillä sopimuksilla olisi tältä osin tuntuva vaikutus. Vaikka kantajat, joilla on todistustaakka, ovat ensimmäisen kerran istunnossa väittäneet, että Cultra-sopimusten kokonaisliikevaihto on 10 prosenttia Alankomaiden kansallisista markkinoista, ne eivät ole esittäneet mitään sellaista seikkaa, joka voisi tukea tätä väittämää, eivätkä ne ole myöskään esittäneet tällaista seikkaa hallinnollisessa menettelyssä. Tässä luvussa ei ole myöskään eritelty kyseessä olevia eri tuotteita, erityisesti leikkokukkia, puutarhakasveja ja huonekasveja, jotka vastaavat kuluttajien eri tarpeita. Sitä paitsi toisin kuin edellä mainituissa asioissa Delimitis ja Schöller, tässä asiassa sopimukset koskevat ainoastaan viittä tukkumyyjää, eivätkä ne sido alankomaalaisia tukkumyyjiä, joilla edelleen on vapaus hankkia kyseisiä tuotteita useista muistakin lähteistä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siten voi todeta, että tässä asiassa kyseessä olevat yksinostovelvoitteet, jotka koskevat kahta leikko- ja kuivakukkien tukkumyyjää, yhtä puutarhakasvien tukkumyyjää ja kahta huonekasvien tukkumyyjää, saattaisivat merkittävästi myötävaikuttaa Alankomaiden markkinoiden mahdolliseen eristämiseen.

145 Lopuksi on todettava, että koska kantajat eivät ole näyttäneet toteen, että Cultra-sopimuksissa määrätty yksinostovelvoite olisi omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tuntuvasti, sillä seikalla, että poikkeus tästä velvoitteesta myönnettiin ainoastaan, jos VBA:lle maksettiin 8,7 prosentin suuruinen maksu, ei ole merkitystä riita-asian ratkaisulle. VBA on sitä paitsi ilmoittanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ettei se aikonut periä tätä 8,7 prosentin maksua samanaikaisesti käyttömaksun kanssa.

146 Kantajien Cultra-sopimusten osalta esittämät perusteet ja väitteet on siten hylättävä.

147 Tästä seuraa, että kanne on hylättävä muilta kuin edellä 128 kohdassa todetuilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

148 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Jos hävinneitä asianosaisia on useita, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisee, miten kulut on jaettava näiden asianosaisten kesken. Työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi.

149 Kantajat ovat kirjelmissään vaatineet oikeudenkäyntikulujen korvaamista ainoastaan prosessiväitettä koskevissa huomautuksissaan, mutta ne ovat suullisessa käsittelyssä vaatineet komission ja väliintulijan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Tämä seikka ei estä vaatimuksen hyväksymistä (ks. yhdistetyt asiat T-70/92 ja T-71/92, Florimex ja VGB v. komissio, tänään 14.5.1997 annettu tuomio, 197 kohta).

150 Kukin asianosainen on pääasian osalta hävinnyt asian osittain. Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että on määrättävä, että kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Komission 20.12.1993 päivättyyn kirjeeseen sisältynyt päätös asioissa IV/32.751 — Florimex/Aalsmeer II, IV/32.990 — VGB/Aalsmeer, IV/33.190 — Inkoop Service ja M. Verhaar BV/Aalsmeer, IV/32.835 — Cultra ja

IV/33.624 — Bloemenveilingen Aalsmeer III kumotaan siltä osin kuin sillä on hylätty ne kantajien valitukset, joiden mukaan väliintulijan I-, II- ja III-tyyppiset kauppasopimukset olivat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisia.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) Kukin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Vesterdorf Bellamy Kalogeropoulos

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä toukokuuta 1997.

H. Jung B. Vesterdorf

kirjaaja laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja